

FSD2843

**Opiskelijoiden kokemuksia ja mielikuvia
juomisesta 2009-2011**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Opiskelijoiden kokemuksia ja mielikuvia juomisesta 2009-2011 [aineisto-opas]. Yhteiskunta-tieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2018.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (15.6.2015).

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD2843. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Maunu, Antti (Elämäntapaliitto ry): Opiskelijoiden kokemuksia ja mielikuvia juomisesta 2009-2011 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 1.0 (2015-06-15). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2843>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	2
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Virikemateriaali	5
B	Aineistonäyte	9

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Opiskelijoiden kokemuksia ja mielikuvia juomisesta 2009-2011

Aineiston nimi englanniksi: Students' Experiences and Perceptions of Drinking 2009-2011

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (15.6.2015).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Maunu, Antti (Elämäntapaliitto ry)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Maunu, Antti (Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry)

Aineisto luovutettu arkistoon

3.6.2013

Asiasanat

alaikäiset; alkoholi; alkoholikulttuuri; alkoholinkäyttö; elämäntapa; juomatavat; mielikuvat; nuoret; opiskelijat; päihtymys; ryhmähaastattelut; sosiaaliset suhteet

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: nuoret; sosiaalinen käyttäytyminen ja asenteet; terveyskäyttäytyminen

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Aineistot, jotka eivät kuulu sarjaan

Yksittäiset aineistot, jotka eivät kuulu mihinkään sarjaan.

Sisällön kuvaus

Aineiston avulla selvitettiin eri alojen opiskelijoiden kokemuksia ja mielikuvia alkoholin käytöstä. Aineisto koostuu 221 täysikäisen nuoren ja 40 alaikäisen nuoren ryhmähaastatteluista. Täysikäisten nuorten aikuisten ryhmiä on aineistossa yhteensä 48 ja alaikäisten nuorten ryhmiä 8 kappaletta.

Fokusryhmähaastattelut toteutettiin poika-, tyttö- ja sekaryhmissä, joiden koko vaihteli kolmen ja kahdeksan keskustelijan välillä. Keskusteluryhmille annettiin tehtäväksi laatia kaksi käsikirjoitusta suomalaiseen elokuvaan. Toisen kuvitteellisen elokuvan teema oli hauskin mahdollinen juomistilanne ja toisen inhottavin mahdollinen juomistilanne. Joka toinen ryhmä aloitti hauskimalla ja joka toinen inhottavimmalla juomistilanteella. Ryhmätyön tueksi annettiin virike-lista, jossa esitettiin esimerkkejä teemoista, joita elokuva voi käsitellä. Esimerkit koskivat henkilöitä, tapahtumia, puitteita ja tunnelmia. Keskustelut kestivät 45-90 minuuttia. Pidemmissä haastatteluissa keskusteltiin ryhmätöiden jälkeen myös muista juomisaiheisista teemoista kuten juomiseen liittyvästä itsekontrollista ja juomiselle vaihtoehtoisista sosiaalisista aktiviteeteista.

Täysikäisten opiskelijoiden koulutusalat olivat sosiaali- ja terveysala ja liiketalous. Alaikäiset haastateltavat olivat kone- ja metallialan ja lukion opiskelijoita. Haastateltavia rekrytoitiin ammattikouluista, lukioista, ammattikorkeakouluista ja yliopistoista.

Taustatietoina haastateltavilta kerättiin sukupuoli, syntymävuosi, koulutusala, aikaisempi koulutus, miten asuu, siviilisäätö, syntymäpaikka ja vanhempien koulutus tai ammatti. Tutkimusta on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö, Tapahtuma/prosessi/ilmiö

Perusjoukko/otos: Suomessa asuvat 18-vuotta täyttäneet nuoret sosiaali- ja terveysalan ja liiketalouden opiskelijat keskiasteella, ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa. Alle 18-vuotiaat lukiossa ja ammattiopistossa kone- ja metallialaa sekä autoalaa opiskelevat.

Aineistonkeruun ajankohta: 20.11.2009 – 8.12.2011

Kerääjät: Maunu, Antti (Elämäntapaliitto ry)

Aineiston tuottajat: Elämäntapaliitto ry

Aineistonkeruun tekniikka: Kohderyhmäkeskustelu: kasvokkainen keskustelu, Itsetäytettävä lomake

Keruuväline tai -ohje: Aineistonkeruuohjeistus: keskusteluohje; Osallistujatehtävä; Strukturoitu lomake

Aineiston ajallinen kattavuus: 2009 – 2011

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: harkinnanvarainen poiminta

Ennestään tutuista opiskelukavereista muodostettuja ryhmiä kerättiin hieman eri tavoin riippuen oppilaitoksesta.

Ammattioppilaitoksissa tutkimusavustaja otti yhteyttä opettajiin tai oppilashuollon edustajiin, joita pyydettiin kokoamaan opiskelijoista sopivia täysi-ikäisten opiskelijoiden ryhmiä.

Ammattikorkeakouluissa tutkimusavustaja pyysi opettajia kokoamaan ryhmiä. Tutkimusavustaja rekrytoi joitain ammattikorkeakouluopiskelijaryhmiä myös oppilaitoksen kahvilassa oppituntien ulkopuolella.

Yliopistoissa tutkimusavustajat olivat itse tutkittujen alojen opiskelijoita ja rekrytoivat ryhmät omista tuttavistaan sekä näiden tuttavista henkilökohtaisia kanavia käyttäen.

Aineiston määrä: 56 haastattelulitteraatiota rtf- ja html- tiedostoina, kaksi taustatietotaulukkoa xls- tiedostona.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Aineisto on litteroitu alkuperäisen tutkijan toimesta. Litteraateista on arkistoinnin yhteydessä poistettu tai muutettu suorat ja epäsuorat tunnisteet, joista haastateltavat tai kolmannet henkilöt voitaisiin tunnistaa. Arkistoinnin yhteydessä muokatut kohdat on merkattu tekstiin [[tuplahakusulkein]]. Ennen haastatteluja kerätyistä taustatietolomakkeista on arkistoinnin yhteydessä karkeistettu tarkka tieto haastateltavien syntymäkunnasta ja asuinpaikkakunnasta maakuntatasolle sekä tarkka tieto vanhempien ammasteista. Ammatit on karkeistettu tilastokeskuksen ammatti-luokitus 2010- luokituksen mukaisesti. Taustatiedoista on arkistoinnin yhteydessä poistettu tieto alaikäisten haastateltavien oppilaitoksista ja kaikkien haastateltavien osalta haastattelupaikkakunta.

Julkaisut

Maunu, Antti (2011). Leiskaa steissillä, romanssi mökillä. Pääkaupunkiseudun ammattiin opiskelevien ja lukiolaisten juomisen sosiaaliset motiivit ja juomisen koetut haitat. Helsinki: Elämäntapaliitto ry.

1. Aineiston kuvailu

Maunu, Antti (2012). Miksi Jesse ja Jenna juovat? Nuoret aikuiset ehkäisevän päihdetyön kohderyhmänä. Teoksessa Inkinen, Ari, Kokkonen, Jarmo & Ruuska, Virpi (toim.): Selvää synergiaa. Eettisesti kantavaa päihdekasvatusta. Helsinki: Preventiimi ja Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Maunu, Antti (2012). Ryypäämällä ryhmäksi? Ehkäisevän päihdetyön karttalehtiä nuorten ja nuorten aikuisten juomiskulttuureihin. Helsinki: Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry.

Maunu, Antti (2013): Hauskuus ja tylsyys, turva ja vaara. Nuorten juomisen ja arjen ambivalenssit. Yhteiskuntapolitiikka 78(3): 272-285.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2843>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (C) vain tutkimukseen ja ylempiin opinnäytteisiin (esim. pro graduun, liseniaatin- ja väitöstutkimukseen).

Liite A

Virikemateriaali

FSD2843 OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA JA MIELIKUVIA JUOMISESTA 2009-2011

FSD2843 STUDENTS' EXPERIENCES AND PERCEPTIONS OF DRINKING 2009-2011

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

LIITE I

Ryhmäkeskusteluiden virikekysymykset

I HAUSKIN MAHDOLLINEN JUOMISTILANNE

- 1) Henkilöt: Päähenkilö tai -henkilöt, muut henkilöt
-- Pukeutumis- ym. tyyli, asenne, olemus...
- 2) Juonen ja tapahtumien kulku
-- Kuinka alkaa, kuinka etenee, kuinka päättyy?
-- Missä asiat tapahtuvat? Milloin?
-- Mitä juodaan? Kuinka paljon?
-- Mistä juomat hankitaan?
-- Onko haasteita, ongelmia, erimielisyyksiä...?
- 3) Tapahtumapaikka, aika ym. puitteet
-- Missä tapahtuu? Mihin aikaan?
-- Mikä on alkoholin merkitys tapahtumissa?

II INHOTTAVIN MAHDOLLINEN JUOMISTILANNE

- 1) Henkilöt: Päähenkilö tai -henkilöt, muut henkilöt
-- Pukeutumis- ym. tyyli, asenne, olemus...
- 2) Juonen ja tapahtumien kulku
-- Kuinka alkaa, kuinka etenee, kuinka päättyy?
-- Missä asiat tapahtuvat? Milloin?
-- Mitä juodaan? Kuinka paljon?
-- Mistä juomat hankitaan?
-- Onko haasteita, ongelmia, erimielisyyksiä...?
- 3) Tapahtumapaikka, aika ym. puitteet
-- Missä tapahtuu? Mihin aikaan?
-- Mikä on alkoholin merkitys tapahtumissa?

III MISTÄ HAUSKAN tai INHOTTAVAN JUOMISEN TIETÄÄ TAI TUNTEE?

Milloin itsellä on hauskaa?

Mistä huomaa että toisilla on hauskaa?

Milloin itseä inhottaa, ärsyttää, hävettää tms.?

Mistä huomaa että toisia inhottaa, ärsyttää, hävettää?

IV MISSÄ SEURASSA?

Millaisissa porukoissa juotte?

Tuttujen kesken vai uusiin ihmisiin tutustuen?

Onko useampia eri porukoita, joiden kanssa juotte?

Liite B

Aineistonäyte

FSD2843 OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA JA MIELIKUVIA JUOMISESTA 2009-2011

FSD2843 STUDENTS' EXPERIENCES AND PERCEPTIONS OF DRINKING 2009-2011

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

yleensä sinne tulee sit muutakin porukkaa

[[JEMINA]]: joo sit ennemmin jonkun toisen kotona et ei omas ainakaan

[[ELVI]]: tai sit vuokrattu joku, viettäis jotain synttäreit...[[nainen, nimi poistettu]] synttärit oli aivan katastroofi

[[HILKKA]]: nuoruusajan kotibileet oli kaikista kivoimmat ainakin mun omasta mielestä silleen et kaikki vaan kasaantu yhteen ja hauskaa

[[JEMINA]]: sellaset missä oli ilmasta juomaa

[[HILKKA]]: en mää oo ollu sellasis

[[JEMINA]]: no mää oon ollu semmosis

[[HILKKA]]: vai mitä mieltä te ootte...okei

[[AIRA]]: joo

[[PAULA]]: joo

[[AIRA]]: jos on hyvää musiikkii ni on hyvä tunnelma se on yks sen mä olen huomannu

[[HILKKA]]: (kirjoittaa) "tunnelmasta"

[[JEMINA]]: tunnelma kyllä siellä täytyy joku tunnelma olla

[[HILKKA]]: mut se tunnelma kyllä sit nousee siin, iltaa kohden sit vähän suuremmaksi mut yleensä se menee niin että ollaan ensin pienellä porukalla jos, pidetään kotona ollaan pienellä porukalla ja koko ajan tulee lisää porukkaa ja tunnelma vaan nousee ja, loppuviimeks se on sitte sitä pelkkää kaaosta...mitäs muuta

[[AIRA]]: hauskimmat jutut tapahtuu niille ketkä on kaikkein eniten kännissä

[[HILKKA]]: niin se on kyllä ihan totta

[[JEMINA]]: mm

[[AIRA]]: mut täytyy olla joku sellanenki joka ei oo liikaa kännissä

mut onks se sit niin hauskaa et sammuu ennen kuuta

[[AIRA]]: (naurahtaa) juodaan pöydän alle ennen ku bileet edes alkaa

[[JEMINA]]: mm

[[HILKKA]]: paitsi et jos on liikaa kännissä ni sit on aika ärsyttävää hmmm mitäs muuta tanssimista

(tauko)

[[JEMINA]]: jos tykkää tanssia niin tanssiivat

[[HILKKA]]: eli se ois niink- mä en keksi mitään (tauko) tosta noi tapahtumat

[[AIRA]]: (hymähdys)

(tauko)

[[HILKKA]]: (xxx) (xxx) (xxx) ?

[[JEMINA]]: niit tulee aina jotain haasteit

[[HILKKA]]: henkilöiden pukeutuminen ja ulkoinen olemus no ainakin jos menee bailuihin ni laitetaan yleensä jotain hienoo päälle ([[Elvi]]: mm) ([[JEMINA]]: tai riippuu vähän mis ne on) vähän liianki hienoo mut no riippuu joo minihame ja korkkarit

[[JEMINA]]: (xxx) (xxx) (xxx)

[[ELVI]]: (nauraa) niin sää justtiisa

[[JEMINA]]: no ni ei oo kyl kovin hieno pukeutuminen ollu

[[HILKKA]]: pistetään nyt ainaki et vaatetus naisilla paljastava

[[PAULA]]: noni tissit näkyville

[[AIRA]]: mm...mitä miehil sit on vaatteit yleensä päällä

[[JEMINA]]: perusvaatteet

[[AIRA]]: niil on peruscollarit jalassa

[[JEMINA]]: se on hyvin mahdollista

[[HILKKA]]: naiset on ainaki vähän turhan ärsyttäviä kännissä

[[JEMINA]]: suurin osa varsinkin jos niit on paljon samassa tilassa

[[AIRA]]: tulee kissatappeluita

